

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
з питань прав людини, деокупації та реінтеграції
тимчасово окупованих територій України,
національних меншин і міжнаціональних відносин

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

До реєстр. № 11281 від 21.05.2024

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 20 червня 2024 року (протокол № 107), розглянув проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб, реєстр. № 11281 від 21.05.2024, поданий народним депутатом України Фроловим П.В. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки метою законопроекту є проведення всеукраїнської інвентаризації (обстеження) об'єктів нерухомого майна усіх форм власності, за результатами якої буде отримано реальну картину вільних об'єктів нерухомості, придатних для проживання внутрішньо переміщених осіб.

Для досягнення поставленої цілі законопроектом пропонується внести наступні зміни до законів України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», «Про оренду державного та комунального майна», «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту» «Про освіту» та «Про місцеве самоврядування в Україні»:

1. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» доповнюється новою статтею 4², відповідно до якої передбачається створення Інформаційної бази даних об'єктів нерухомого майна для проживання внутрішньо переміщених осіб (далі – *Інформаційна база даних*), яка забезпечуватиме збирання, накопичення, захист, облік, відображення, оброблення, надання відомостей про об'єкти державної, комунальної та, за бажанням власника, приватної форми власності, що використовуються або можуть бути використані для проживання внутрішньо переміщених осіб. З метою обстеження об'єктів нерухомого майна для проживання внутрішньо переміщених осіб та наповнення Інформаційної бази даних утворюються:

- Координаційні комісії при обласних, Київській міській державних (військових) адміністраціях;
- Регіональні комісії з обстеження при районних державних (військових) адміністраціях.

Передбачається, що за результатами обстежень об'єктів нерухомого майна складається акт обстеження об'єктів нерухомості та вносяться відповідні відомості до Інформаційної бази даних, які, зокрема, включають в себе загальну характеристику приміщення, кількість осіб, що проживає у приміщенні та кількість вільних місць для проживання, фото та відео об'єкта нерухомості, висновок щодо можливості використання об'єкта нерухомості для проживання внутрішньо переміщених осіб.

2. Зміни до Закону України «Про оренду державного та комунального майна» передбачають, що державні та комунальні підприємства, громадські та благодійні організації, які забезпечують проживання внутрішньо переміщених осіб, матимуть право на отримання в оренду державного та комунального майна без проведення аукціону. Також Кабінету Міністрів України надається доручення щодо встановлення пільгових умов розрахунку орендної плати за державне та комунальне майно для забезпечення проживання внутрішньо переміщених осіб для таких орендарів: державні та комунальні підприємства; громадські та благодійні організації.

3. У законах України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», «Про дошкільну освіту» та «Про вищу освіту» встановлюється, що під час дії воєнного стану в Україні і протягом трьох років після його припинення чи скасування майно передбачених у цих законах закладів і установ освіти, яке не використовується за призначенням дванадцять місяців поспіль, надається в оренду для проживання внутрішньо переміщених осіб у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

4. Змінами до Закону України «Про освіту» пропонується передбачити, що під час дії воєнного стану в Україні і протягом трьох років після його припинення чи скасування майно закладів освіти, яке не використовується для провадження видів діяльності, передбачених спеціальними законами дванадцять місяців поспіль, надається в оренду для проживання внутрішньо переміщених осіб у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

5. У Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні», уточнюються власні повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад в частині розподілу та надання відповідно до законодавства житла, що належить до комунальної власності, або яке отримано в оренду, користування (у тому числі комунальними підприємствами, установами, організаціями).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює до законопроекту низку зауважень. Зокрема, звертає увагу на необхідності врахування того факту, що 06.06.2024 парламентом був прийнятий новий Закон України «Про дошкільну освіту», який буде введений в дію через один рік з дня набрання ним чинності. Водночас Закон України «Про дошкільну освіту», до якого проектом пропонується зміни, втратить чинність.

Міністерство фінансів України зазначає, що проект Закону потребує доопрацювання, надання фінансово-економічних обґрунтувань та визначення джерел фінансового забезпечення додаткових видатків державного бюджету.

Міністерство цифрової трансформації України, в межах своєї компетенції, надає значну кількість зауважень до законопроекту, у зв'язку з чим вважає, що дана законодавча ініціатива потребує суттєвого доопрацювання.

Фонд державного майна України висловлює до законопроекту деякі зауваження в частині пропонуваніх змін до законів України «Про оренду державного та комунального майна» та «Про місцеве самоврядування в Україні» і надає пропозиції щодо коректнішого їх викладення у проекті Закону.

Міністерство освіти і науки України надає до законопроекту зауваження та пропозиції. Звертає увагу, що пропонувані законопроектом перехідний період (*три роки після припинення чи скасування воєнного стану*), протягом якого майно закладів і установ освіти, перебуватиме в оренді для цілей проживання внутрішньо переміщених осіб, потребує коригування, оскільки такий довгий строк унеможливуватиме (утруднюватиме) відновлення системи освіти України та звужуватиме конституційне право громадян (*у тому числі ветеранів війни та переміщених осіб*) на отримання освіти та працевлаштування у повоєнний час. Також міністерство наголошує, що зміни до Закону України «Про дошкільну освіту» не підтримуються, оскільки відповідно до частини третьої статті 16 цього Закону майно, яке є державною або комунальною власністю (земельні ділянки, будівлі, споруди, обладнання тощо), придбання чи відокремлення якого призначене для здобуття дітьми дошкільної освіти, використовується виключно для роботи з дітьми.

Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України зазначає, що в межах її компетенції пропозиції, висновки і зауваження до проекту Закону відсутні.

Міністерство соціальної політики України надає до законопроекту пропозиції, але в цілому підтримує законодавчу ініціативу.

Під час обговорення законопроекту народні депутати України зазначили, що основна ідея законопроекту є достатньо обґрунтованою. Водночас члени Комітету наголосили на необхідності доопрацювання положень проекту Закону під час його підготовки до другого читання, додатково зауваживши на наступному:

1. Змінами до Закону України «Про оренду державного і комунального майна», зокрема, передбачається, що право на отримання в оренду державного та комунального майна без проведення аукціону матимуть державні та комунальні підприємства, громадські та благодійні організації, *які забезпечують* проживання внутрішньо переміщених осіб. У зв'язку з цим варто зазначити, що запропоноване формулювання не містить обов'язку використання одержаного у такий спосіб майна саме для забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом. Фактично дана конструкція передбачає, що для отримання в оренду будь-якого державного та комунального майна без проведення аукціону громадські та благодійні організації повинні підтвердити

факт того, що вони вже забезпечують внутрішньо переміщених осіб житлом, а не забезпечуватимуть їх житлом в подальшому за рахунок майна, що отримуватиметься в оренду без аукціону.

2. У Розділі II законопроекту містяться перехідні положення. Зазначене суперечить Правилам оформлення проектів законів та основним вимогам законодавчої техніки, відповідно до яких перехідні положення не можуть міститися в законопроектах про внесення змін до інших законів. У разі необхідності врегулювання питань, що мають вирішуватися у перехідних положеннях, відповідні зміни повинні вноситися до основного закону (законів).

Враховуючи актуальність проекту Закону в частині забезпечення внутрішньо переміщених осіб житлом та зважаючи на можливість його доопрацювання під час підготовки до другого читання, Комітет ухвалив рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення житлових прав внутрішньо переміщених осіб, реєстр. № 11281 від 21.05.2024, поданий народним депутатом України Фроловим П.В. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного одинадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України – заступника голови Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Горбенка Руслана Олександровича.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

